

2024

Μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών «εγκληματολογική
λογιστική – forensic accounting» Ακαδημαϊκό έτος:
2023-2024

Ο ρόλος του εσωτερικού και του εξωτερικού ελέγχου
στον εντοπισμό και την πρόληψη της απάτης στις
οικονομικές καταστάσεις: «Μελέτη περίπτωσης
Enron»

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Τανταλίδης Ιωάννης

**Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Ανδρονίκη
Καταραχιά**





Εγκληματολογική λογιστική

Ο ρόλος του εσωτερικού και του εξωτερικού ελέγχου στον εντοπισμό και την πρόληψη της απάτης στις οικονομικές καταστάσεις: «Μελέτη περίπτωσης Enron»

Διπλωματική Εργασία η οποία υποβλήθηκε προς απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στη Εγκληματολογική Λογιστική στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος

Τανταλίδης Ιωάννης

Ιανουάριος 2024

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © Τανταλίδης Ιωάννης, 2024. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της Διπλωματικής Εργασίας από το πανεπιστήμιο Νεάπολις δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Πανεπιστημίου.

Γνωρίζοντας τις συνέπειες της λογοκλοπής, δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία με τίτλο «Ο ρόλος του εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου στον εντοπισμό και στην πρόληψη της απάτης στις οικονομικές καταστάσεις: «Μελέτη περίπτωσης Enron»», αποτελεί προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας και όλες οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει, έχουν δηλωθεί κατάλληλα στις βιβλιογραφικές παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή.

Ο/Η Δηλών /σα
Τανταλίδης Ιωάννης

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία εκπονήθηκε στο πλαίσιο των σπουδών για την απόκτηση εξ αποστάσεως μεταπτυχιακού τίτλου στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις και εγκρίθηκε από τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής.

Εξεταστική Επιτροπή

Πρώτος επιβλέπων: Καταραχιά Α., Καθηγήτρια

Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής: Σαριαννίδης Ν., Καθηγητής

Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής: Πιτόσκα Η., Καθηγήτρια

Περίληψη	7
Abstract	8
Ευρετήριο πινάκων και εικόνων	9
Εισαγωγή	10
1 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Εισαγωγή στην ελεγκτική	11
1.1 Εννοιολογικό πλαίσιο της ελεγκτικής	11
1.2 Ιστορική αναδρομή της ελεγκτικής	11
1.3 Σημασία και αναγκαιότητα της ελεγκτικής	14
1.4 Κατηγορίες- είδη ελεγκτικής	15
1.5 Ελεγκτικά πρότυπα	16
1.5.1 Διεθνή ελεγκτικά πρότυπα	16
1.5.2 Ελληνικά ελεγκτικά πρότυπα	17
2 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Εσωτερικός έλεγχος	19
2.1 Ιστορική αναδρομή εσωτερικού ελέγχου	19
2.2 Σκοπός και Αξία εσωτερικού ελέγχου	21
2.3 Κώδικας δεοντολογίας εσωτερικού ελέγχου	21
2.4 Είδη εσωτερικού ελέγχου	22
2.5 Εσωτερικός Ελεγκτής	24
2.5.1 Γνώσεις και δεξιότητες εσωτερικού ελεγκτή	25
2.6 Σύστημα εσωτερικού ελέγχου	25
2.6.1 Ορισμός συστήματος εσωτερικού ελέγχου	25
2.6.2 Αντικείμενο και σκοπός συστήματος εσωτερικού ελέγχου	26
2.6.3 Περιεχόμενο και δομή ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου	27
2.6.4 Σύστημα ελέγχου COSO	28
3 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Εξωτερικός έλεγχος	30
3.1 Εισαγωγική έννοια και σκοπός του εξωτερικού ελέγχου	30
3.2 Εξωτερικός ελεγκτής	30
3.2.1 Γνώσεις και δεξιότητες εξωτερικού ελεγκτή	31
3.3 Διαδικασία εξωτερικού ελέγχου	32
3.4 Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (Ε.Λ.Τ.Ε.)	33
3.5 Ελεγκτικές εταιρείες – ‘Big 4’	33
3.6 Διαφορές και κοινά στοιχεία εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου	34
3.6.1 Διαφορές εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου	34
3.6.2 Κοινά στοιχεία εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου	35
4 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Λογιστική απάτη και παραποίηση οικονομικών καταστάσεων	37

4.1	Έννοια και κατηγορίες της λογιστικής απάτης	37
4.2	Εργαλεία και μέθοδοι πρόληψης - εντοπισμού της λογιστικής απάτης	38
4.3	Δημιουργική λογιστική και απάτη στις οικονομικές καταστάσεις	40
4.4	Τρίγωνο της απάτης	41
4.5	Μέθοδοι παραποίησης οικονομικών καταστάσεων	43
5	ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Μελέτη περίπτωσης Enron	45
5.1	Ιστορική αναδρομή	45
5.2	Ελεγκτική εταιρεία Arthur Andersen	46
5.3	Mark to market(MTM)	47
5.4	Εταιρείες ειδικού σκοπού (SPV)	48
5.5	Η στάση των αναλυτών	49
5.6	Χρηματοοικονομικά στοιχεία της enron	51
5.7	Ανάλυση αριθμοδεικτών	55
5.7.1	Ανάλυση αριθμοδεικτών αποδοτικότητας	56
5.7.2	Ανάλυση αριθμοδεικτών Διάρθρωσης Κεφαλαίου και Βιωσιμότητας	58
5.7.3	Ανάλυση αριθμοδείκτη δραστηριότητας	59
	Συμπεράσματα	60
	Βιβλιογραφία	62

Περίληψη

Τις τελευταίες δεκαετίες, πολυάριθμα εταιρικά σκάνδαλα και οικονομικές απάτες εκτυλίχθηκαν σε παγκόσμιο επίπεδο, προκαλώντας σημαντική αύξηση του επιστημονικού ενδιαφέροντος στον τομέα της ψευδούς χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Αυτά τα σκάνδαλα περιλαμβάνουν ένα φάσμα παραπλανητικών πρακτικών, που κυμαίνονται από τη χειραγώγηση των οικονομικών καταστάσεων έως την υπεξαίρεση στελεχών και τα περίπλοκα, καλά οργανωμένα συστήματα απάτης. Είναι προφανές από τη σύγχρονη ιστορία ότι, για να ευδοκιμήσει η απάτη, οι απλοί λογιστικοί χειρισμοί δεν αρκούν. Ένας κρίσιμος παράγοντας είναι η αποτυχία τόσο των εσωτερικών όσο και των εξωτερικών ελεγκτικών μηχανισμών να εντοπίσουν αυτές τις δόλιες δραστηριότητες.

Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο να παράσχει μια επισκόπηση, αντλώντας στοιχεία από τη διεθνή βιβλιογραφία, των διαφόρων τύπων απάτης στους οποίους καταφεύγουν οι επιχειρήσεις και τα στελέχη τους, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην απάτη στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Επιπλέον, εμβαθύνει στην εξέταση των ρόλων που διαδραματίζουν τόσο οι εσωτερικοί όσο και οι εξωτερικοί ελεγκτές στην πρόληψη και τον εντοπισμό της απάτης, μαζί με τις σχετικές ευθύνες που φέρουν οι εν λόγω ελεγκτές.

Η περίπτωση που εξετάζεται είναι το παγκόσμιο σκάνδαλο της Enron. Η Enron έδωσε προτεραιότητα στα έσοδα έναντι των κερδών ως τον πρωταρχικό οικονομικό στόχο της, τον παράγοντα απόδοσης και το μέτρο της επιτυχίας της. Η χρήση στρεβλών, "υπερδιογκωμένων" εσόδων ήταν ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία της εντύπωσης της καινοτομίας, της ταχείας ανάπτυξης και των αξιοσημείωτων επιχειρηματικών επιδόσεων, ξεπερνώντας ακόμη και την απόκρυψη του χρέους σε οντότητες ειδικού σκοπού. Ο Jeff Skilling, πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της Enron, υποστήριξε τα έσοδα ως το κύριο μέτρο απόδοσης για να προωθήσει την εταιρεία στην ιδιότητα της "κορυφαίας εταιρείας στον κόσμο". Μέχρι τη στιγμή της κατάρρευσής της, η Enron είχε χρησιμοποιήσει την υπερτροφική αύξηση των εσόδων της για να εξασφαλίσει την έβδομη θέση στον αξι�σεβάστο κατάλογο Fortune 500 των μεγαλύτερων εταιρειών του κόσμου.

Εν κατακλείδι, αν και αναγνωρίζεται ότι η Enron χρησιμοποίησε διάφορες παραπλανητικές και δόλιες λογιστικές πρακτικές, νόμιμες και παράνομες, για να συσκοτίσει τις οικονομικές της καταστάσεις, το ενδιαφέρον συχνά επικεντρώθηκε στις προσπάθειές της να μεταφέρει περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις εκτός ισολογισμού μέσω πολύπλοκων δομών και οντοτήτων ειδικού σκοπού. Αυτό που έχει παραβλεφθεί σε μεγάλο βαθμό είναι η εξέταση του τρόπου με τον οποίο η Enron χρησιμοποίησε στρατηγικά τον λογιστικό κανόνα "mark-to-market" (MTM) και άλλες λογιστικές μεθόδους ενίσχυσης των εσόδων για να προβάλλεται ως μεγαλύτερη εταιρεία από τους γίγαντες του κλάδου, όπως η General Electric, η IBM.

Λέξεις Κλειδιά: Ελεγκτική, Εσωτερικός έλεγχος, Εξωτερικός έλεγχος, Λογιστική απάτη, Enron, Σκάνδαλο

Abstract

In recent decades, numerous corporate scandals and financial frauds have unfolded globally, causing a significant increase in scientific interest in the field of false financial reporting. These scandals include a range of deceptive practices, ranging from manipulation of financial statements to misappropriation of executives and sophisticated, well-organized fraud schemes. It is clear from modern history that, for fraud to flourish, simple accounting manipulations are not enough. A critical factor is the failure of both internal and external audit mechanisms to detect these fraudulent activities.

This paper aims to provide an overview, drawing from the international literature, of the different types of fraud that firms and their managers resort to, with particular emphasis on fraud in financial statements. In addition, it delves into an examination of the roles played by both internal and external auditors in preventing and detecting fraud, together with the respective responsibilities of these auditors.

The case under consideration is the global scandal of Enron, Enron prioritized revenue over profits as its primary financial objective, performance factor and measure of its success. The use of distorted, "overstated" revenues was vital to creating the impression of innovation, rapid growth and remarkable business performance, even going beyond hiding debt in special purpose entities. Jeff Skilling, Enron's chairman and CEO, championed revenue as the primary performance measure to propel the company to the status of "the world's leading company." By the time of its collapse, Enron had used its supercharged revenue growth to secure seventh place on the respected Fortune 500 list of the world's largest companies.

While it is acknowledged that Enron used various misleading and fraudulent accounting practices, both legal and illegal, to obfuscate its financial statements, the focus has often been on its efforts to move assets and liabilities off the balance sheet through complex structures and special purpose entities. What has been largely overlooked is an examination of how Enron strategically used the mark-to-market (MTM) accounting rule and other revenue enhancing accounting methods to project itself as a larger company than industry giants such as General Electric, or IBM.

Keywords: Auditing, Internal audit, External audit, Accounting fraud, Enron, Trigger